

*Леонідов І.Л.**кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки
і соціально-гуманітарних дисциплін,**Український державний університет науки та технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7369-2464>**Leonidov Ihor**Ukrainian State University of Science and Technologies*

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПРИВЛАСНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПРОДУКТУ

INSTITUTIONALIZATION OF APPROPRIATION OF INFORMATIVELY-DIGITAL INTELLECTUAL PRODUCT

Анотація. Розкрито загальні та особливі характеристики еволюції інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту. З'ясовано причини невідповідності інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту інноваційному розвитку національної економіки України. Доповнено класифікацію інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту за критерієм «складових змісту привласнення». Виявлено інститути належності та набуття інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, придатні для державного регулювання масштабів відтворення акторів відповідного привласнення. Заходи державного регулювання розділені як регулювання трансферу інтелектуального продукту (в частині його набуття) та регулювання виробничого використання інтелектуального продукту (в частині його належності). Практична значимість визначена в придатності для державного регулювання масштабів відтворення акторів привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту.

Ключові слова: власність та привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, належність, набуття, інститути, державне регулювання.

Постановка проблеми. Перспективи повоєнної відбудови української економіки [1] невід'ємні від опанування інноваційних викликів («четвертого етапу цифрової революції – Індустрія 4.0»), систем машинного навчання (Machine Learning – ML), технологій на основі штучного інтелекту тощо), що підкреслює актуальність досліджень власності та привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального

продукту [2]. Інституціоналізація привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту відрізняється алокацією економічних процесів, в самостійну предметну царину з особливими об'єктами, операціями і процедурами формального і неформального характеру. На теренах цих механізмів не тільки еволюціонувало уявлення поняття «інститут», а й відшліфовується обґрунтування потреби в державному регулюванні привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Напрацювання дослідників поняття «інститут» розділяються відносно упорядкування взаємодії між людьми. Наприклад, результатом осмислення такого поняття з погляду «відмови від суворой методології і зрілого методологічного інструментарію» Т. Веблен [3, с. 201], Д. Коммонс [4, с. 34] є характеристики інституту через: взаємопроникнення усіх сфер людської життєдіяльності, їх взаємодію, і визначальну взаємозалежність; будь-який економічний феномен, процес, який є певною мірою інституціональним тощо.

При намаганні подолати «суперечності між вузько економічною методологією неокласиків і неадекватним їй евристичному потенціалу об'єктами» [5, с. 48] такі дослідники, як О. Вільямсон [7, с. 31], Д. Норт [6, с. 11], Д. Ходжсон [8, с. 37] пояснювали поняття «інститут» як домінування спонтанного порядку над організованим. Зазначене підкреслено операційне й функціональне виділення в інституті «правил гри», набору неформальних і формальних механізмів примусу до їх виконання; підбір норм і правил

за критерієм раціональності; вивчення неформальних норм у формалізованому вигляді, через економічні витрати й вигоди.

В дослідженнях з використанням каузального підходу при обґрунтуванні поняття "інститут" акцентовано на його суперечності з інституцією Л. Довгань [9, с. 128], О. Івашина [10] тощо. Результатом подібних досліджень є взаємообумовленість категорій «інститут» та «інституція», обґрунтованість сутності інституції у відображенні змістовної основи інституту, визначення вихідних параметрів складових елементів «інституту» та ін.

При цьому, в наведених напрацюваннях поняття "інститут" акцентується, здебільшого, на змісті алокації економічних процесів: в аспектах певної сукупності прав власності, трансакційних витрат, організаційному, каузальному тощо. Нажаль, у різноманітті зазначених наробіток недостатньо увага приділялася інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту з урахуванням складових його змісту, взаємодії його акторів (як взаємодії протилежності «суб'єкта» і «об'єкта»), що відображається, насамперед, у мінливих масштабах відтворення акторів відповідного привласнення.

Мета статті. Виявлення інститутів привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, придатних для його державного регулювання.

Викладення основного матеріалу. Інституціоналізація набуття інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в умовах ринкового саморегулювання характеризується загальнообов'язковими нормами (законам). Незначні обсяги трансферу інформаційно-цифрового інтелектуального продукту (як технологій) майже не здійснювали впливу на ринкові стимули акторів їх набуття (наприклад, величину корисності). Поряд із цим, розширення масштабів належності латентного інформаційно-цифрового інтелектуального продукту ставало все більш витратним. В зазначених умовах масштаби відтворення акторів набуття інформаційно-цифрового інтелектуального продукту тяжіли до звуження, через ускладнення його трансферу, зниження корисності та підвищення витрат. Класичним прикладом регулювання інституціоналізації трансферу технологій (як набуття інтелектуального продукту) є обмін, пов'язаний з передачею прав на власність в США [6, с. 83–84]. Зазначене звуження масштабів набуття інформаційно-цифрового інтелектуального продукту властиве, насамперед, сфері виробництва засо-

бів виробництва. Традиційним варіантом зниження трансакційних витрат визнається формалізація неформальних інститутів привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту.

Однак, важливим також є актуалізація належного інформаційно-цифрового інтелектуального продукту (участь у конструкторській розробці та виробництві інтелектуального продукту, надання в оренду науково-дослідних лабораторій, як об'єктів інноваційної інфраструктури та ін.). Актори інституціоналізації належності інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, в залежності від характеру організаційної форми (автономна економічна одиниця, підрозділ іншої економічної структури), можуть входити до складу приватного трансакційного сектору. Аналогічно, інституціоналізація належності інформаційно-цифрового інтелектуального продукту у певній своїй частині може бути реалізована через трансакційний державний сектор економіки. Наприклад, окремий центр технологій державної власності; функціонування у межах державного університету центру трансферу технологій буде представляти державний трансакційний сектор в особі окремого інституціоналізованого трансакційного підрозділу організації, що функціонує у галузі науки й освіти.

Як бачимо, інституціоналізація привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту може розділятися за критерієм «складових змісту привласнення», а саме, в частині його набуття як обмеження трансферу технологій та в частині його належності як обмеження відповідної актуалізації (наприклад, виробничого використання).

Дійсно, в дослідженнях інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту переважає акцент на «інститутах» (як обмеженнях), однак, процес формалізації та зміни інститутів у національній економіці України не проявляв класичного характеру. В перехідний період її розвитку процес формалізації інститутів проходив не шляхом ініціювання суб'єктами господарювання, а через державу, яка безпосередньо «формувала» нові інститути з їх подальшою формалізацією та юридичною легітимацією. Це спотворювало еволюційний процес формалізації та зміни інститутів. Вивільнення такого процесу є можливим з розширеним відтворенням акторів привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту на основі альтернативних неформальних інститутів. Під їх впливом

актори змінювали своє відношення до формальних інститутів і, як результат, – формалізуються нові неформальні взаємодії акторів, більш досконалі підходи і правила організації діяльності тощо. Зрозуміло, що неформальність інституціоналізації таких «оновлень» не змінювалася без апробації розширеним відтворенням акторів привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту.

Викривлення також торкнулося процесу «трансформації» (вирощування) інститутів, які успішно діяли в інших країнах, та сприяли динамічному реформуванню суспільно-економічних відносин, ствердженню засад ринкової економіки, швидкому подоланню кризових явищ за рахунок державного регулювання. Намагання впровадження апробованих та ефективних «інститутів» за умов недосконалого інституціонального середовища об'єктивно стикалися із проблемами відповідності запозичених інституціональних основ розвитку суспільства існуючим неформальним інститутам відтворення акторів привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту.

В свою чергу, посилилася фрагментарність інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту з боку обмежень формальних інститутів (історично успадкованих від адміністративно-командної економіки та нових, властивих ринковій економіці). Це актуалізувало проблему апріорного визначення пріоритетів формалізації нових інститутів при державному регулюванні привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту. Оскільки, регулюючий вплив формальних інститутів не сприяв розширенню відтворення акторів привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, остільки загострилася проблема їх "зміни" в напрямі нових високотехнологічних інститутів з опорою на інноваційну активність та перспективи періодичних змін.

Дійсно, в умовах чисельних прикладів інституціональної пастки (дисфункції інститутів) інституціоналізація привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту не відповідала інноваційному розвитку національної економіки України. Тому, актуалізувалася необхідність інтеграції сфер науково-технічної та інноваційної діяльності, створення умов розширеного відтворення акторів привласнення легітимного інтелектуального продукту при його виробничому використанні, що здатне сприяти зниженню трансакційних витрат, посиленню конкуренції у сфері високих технологій

та наукомісткої продукції, усуненню деформацій важелів саморегулювання інноваційного розвитку національної економіки.

У контексті зазначених завдань закономірно постало питання щодо пошуку інститутів (або обмежень) привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, придатних для державного регулювання масштабів відтворення акторів відповідного привласнення. Так, державне регулювання належності інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в соціально-економічному кластері творців актуалізоване традиціями добросовісної боротьби між його акторами. Якщо механізм саморегулювання «виходить із усвідомленості людських дій та поведінки, яка виражає намагання довести до максимуму результат, що передбачається як корисний. Споживач хоче отримати максимальну корисність, виробник – максимальний прибуток» [11, с. 132]. То, заходи державного регулювання «розширюють» такі традиції правилами конкурсного підходу щодо відповідності конструктивістських та інтеграціоністських властивостей інформаційно-цифрового інтелектуального продукту потребам виробника як його споживача. Наприклад, подібні правила відносно рекламування, консалтингу тощо можуть бути сприятливими розширенню масштабів відтворення акторів належності інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в сфері виробництва предметів споживання при державному регулюванні, а правила конкурсного підходу до системи підготовки фахівців, тривалості навчання, стандартизації та ін. – стосовно належності інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в сфері виробництва засобів виробництва. Зрозуміло, що правила, як інструменти державного регулювання належності інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, не обмежуються конкурсним підходом щодо його актуалізації. «Для кожного об'єкта існує теоретична точка рівноваги, яка забезпечує максимальний дохід» [12, с. 35]. Наприклад, збалансованість між результатами науково-дослідних й конструкторських розробок та техніко-технологічним рівнем виробництва, кваліфікаційним рівнем виробників також може регулюватися державою через правила. Таким чином, при формалізації правил конкурсного підходу щодо споживчих властивостей інтелектуального продукту може проявитися сприятливість розширенню масштабів відтворення акторів відповідної належності в кластері творців.

Набуття неосно-конструктивістського або неосно-інтеграціоністського інформаційно-циф-

рового інтелектуального продукту в кластері творців систематизується при державному регулюванні через інститут інновацій. У зразках створення такого інтелектуального продукту виявляється сприятливість розширенню масштабів відтворення акторів відповідного привласнення, що опосередкована вимогами до генерування інтелектуального продукту як індивідуальними винахідниками, так і дослідними організаціями. Такі зразки формалізуються в новизні та оригінальності інтелектуального продукту як результату фундаментальних і прикладних досліджень, дослідно-конструкторських розробок, дослідних та експериментальних робіт. Наприклад, зразками результатів фундаментальних досліджень вважаються нові зв'язки між явищами, нові закономірності розвитку природи і суспільства безвідносно до їх конкретного використання. У прикладних дослідженнях зразками фіксації «уречевлення знань» можуть бути їх втілення в процес виробництва, новий продукт, технологічну схему тощо. Звісно, зразки дослідної та експериментальної діяльності не обмежуються уречевленням інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, а передбачають і підвищення кваліфікації науковців-дослідників. При цьому, регулювання темпів такого набуття, як поширення інновацій, залежить від кваліфікаційного рівня акторів, їх навиків до виявлення перспектив просування нововведень на ринку, впровадження інтелектуального продукту для ресурсозбереження на виробництві тощо. Отже, через формалізацію зразків новизни та оригінальності інтелектуального продукту може проявитися сприятливість розширенню масштабів відтворення акторів відповідного набуття в кластері творців.

Набуття легітимного інтелектуального продукту є сприятливим розширенню масштабів відтворення акторів привласнення в кластері продуцентів опосередковано інтелектуально-технологічними нормами. Наприклад, нормами, що обмежують набуття легітимних патентів, вважається новизна, винахідницький рівень, промислова придатність, відповідність суспільним інтересам. Для ліцензій – це використання на виробництві, надання нових ліцензій іншим суб'єктам тощо. Подібні норми можуть бути як міжнародними, так і національними (законодавчо-нормативними як знаннево-інформаційний ланцюг [14]), а також доповнюватися правилами виробничої практики та ін. Як бачимо, через формалізацію юридичних норм практичної придатності та економічної доцільності інформаційно-цифрового інтелектуаль-

ного продукту може правитися сприятливість розширенню масштабів відтворення акторів відповідного набуття в кластері продуцентів.

При належності не легітимного інформаційно-цифрового інтелектуального продукту створюються умови зниження корисності його актуалізації і, як наслідок, сприяння зруженню масштабів відтворення відповідних акторів (в частині обсягів доходу, масштабів актуалізації інтелектуального продукту та ін.). В країнах з тривалими традиціями регулювання належності інформаційно-цифрового інтелектуального продукту подібні обмеження формалізуються в різновидах такого нормативного документу, як стандарт, що може різнитися як міжнародний, регіональний, національний. Однак, загальними нормами стандарту є дотримання, наприклад, правил і зразків актуалізації інформаційно-цифрового інтелектуального продукту: як технологій виміру та обліку кількості продукції, алгоритму складання технічної та управлінської документації, процедури контролю готової продукції та ін. Ефектом від втілення подібних норм може бути попередження невинуватених витрат на різноманітні продукти діяльності та технологічні процеси, раціональна їх номенклатура, високий рівень взаємозамінності, оптимальні якісні характеристики тощо. Однак, для поширення зазначених норм важливим є, наприклад, створення нормативних документів, класификаторів та каталогів продукції, еталонних зразків та ін. Як бачимо, формалізація норм стандарту для легітимного інформаційно-цифрового інтелектуального продукту може сприяти розширенню масштабів відтворення акторів відповідної належності в соціально-економічному кластері продуцентів.

Розширенню масштабів відтворення акторів набуття інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в соціально-економічному кластері підприємців може сприяти процедура порівняння й оцінки альтернатив актуалізації такого продукту. При цьому, обмеження інституту оцінки передбачають, що «людина – це істота не пасивна. Вона розраховує, оцінює... має зробити свій вибір, вона передбачає» [11, с. 62]. Звісно, альтернативи набуття інформаційно-цифрового інтелектуального продукту обумовлені корисністю актора його привласнення. Однак, «учасники спираються при прийнятті рішень не на об'єктивні умови, а на свою інтерпретацію цих умов» [15, с. 14]. Останнє формалізується у підрахунках, калькуляції, кошторисі та ін., як спеціалізації оціночної діяльності спеціалістів-оцінщиків. Процедура порівняння й оцінки «супроводжує»

перехід інформаційно-цифрового інтелектуального продукту з належності одних акторів до набуття інших: оцінка якості об'єкта (або його певних властивостей), альтернатив його використання тощо. Наведені характеристики покликані висвітлювати результат процедури порівняння й оцінки з погляду імовірності настання певної події, що залежить від досвіду, наявності інформації, репрезентативності настання події та ін. Отже, формалізація процедури порівняння й оцінки легітимного інформаційно-цифрового інтелектуального продукту може сприяти розширенню масштабів відтворення акторів відповідного набуття в кластері підприємців.

Належність інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в кластері підприємців є сприятливою розширенню масштабів відтворення акторів відповідного привласнення опосередковано правилами інвестування у сферу інтелектуальної діяльності. Подібні правила, з одного боку, це традиційний вибір між необхідністю поточного або майбутнього споживання, а з іншого – пошуковий прогноз сфер з необхідним рівнем віддачі від авансованих коштів. В останньому випадку, вирішення проблеми «яким чином зміни в часовій визначеності відбуваються на взаємодії факторів і продуктів» [13, с. 216] тяжіє до позиції раціональних очікувань. Звісно, в умовах механізму саморегулювання схильність до майбутнього споживання певного суб'єкта означає, що він «відмовляється від поточного задоволення і отримує натомість інше або очікування отримати інше в певний момент у майбутньому» [15, с. 187], а також, що «відстрочка дії, яка приносить задоволення, може призвести до зміни обставин, за яких воно відбувається, а звідси, викликати зміни характеру самого задоволення» [15, с. 187]. Тому, подібний вибір з альтернатив поточного і майбутнього споживання обмежується правилами впровадження інвестиційних проектів. В них ув'язка поточного і майбутнього споживання

відбувається за рахунок поточних доходів та заощаджень, а способом їх переходу в майбутнє споживання визнано систематичне фінансування новацій. Звідси, через формалізацію правил систематичного фінансування оновлень легітимного інформаційно-цифрового інтелектуального продукту може проявитися сприятливість розширенню масштабів відтворення акторів відповідної належності в кластері підприємців.

Таким чином, пошук інститутів (або обмежень) привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, сприятливих розширенню масштабів відтворення акторів відповідного привласнення, виявив наступні результати (табл. 1).

Висновки і пропозиції. За результатами аналізу інститутів привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, можна зробити такі висновки:

1) з'ясовано, що загальним для інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту є локалізація економічних процесів, в самостійний предметний світ з особливими об'єктами, операціями і процедурами, регулювання яких здійснюється за допомогою спеціальних механізмів формального і неформального характеру, що упорядковують взаємодії між акторами відповідного привласнення;

2) окреслено інституціоналізацію набуття інформаційно-цифрового інтелектуального продукту як результат формалізації: зразків новизни та оригінальності інтелектуального продукту (в кластері творців), юридичних норм легітимності інтелектуального продукту (в кластері продуцентів), процедури порівняння й оцінки легітимного інформаційно-цифрового інтелектуального продукту (в кластері підприємців);

3) розкрито інституціоналізацію належності інформаційно-цифрового інтелектуального продукту при формалізації: правил конкурсного

Таблиця 1

Інститути привласнення легітимного інформаційно-цифрового інтелектуального продукту

Складові привласнення:	Взаємодії акторів соціально-економічних кластерів:		
	творці	продуценти	посередники-підприємці
Набуття	зразки новизни та оригінальності інтелектуального продукту	юридичні норми легітимності інтелектуального продукту	процедури порівняння й оцінки легітимного інформаційно-цифрового інтелектуального продукту
Належність	правила конкурсного підходу щодо споживчих властивостей інтелектуального продукту	норми стандарту легітимного інтелектуального продукту	правила систематичного фінансування оновлень легітимного інтелектуального продукту

підходу щодо споживчих властивостей інтелектуального продукту (в кластері творців), норм стандарту легітимного інтелектуального продукту (в кластері продуцентів), правил систематичного фінансування оновлень легітимного інтелектуального продукту (в кластері підприємців);

4) подальші дослідження мають бути спрямовані на виявлення множини довгострокових цілей державного регулювання інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, придатних для удосконалення складових стратегії повоєнної відбудови та розвитку національної економіки України.

Література:

1. Геєць В.М. Формування профілю стратегічно важливих видів промислової діяльності в Україні (погляд на перспективу). *Економіка України*. 2023. № 9. С. 3–29. DOI: <https://doi.org/10.15407/econo myukr.2023.09.003>
2. Тарасевич В. Теоретичний вимір інформаційно-цифрової економіки: основи і система первинних інформаційних феноменів. *Економіка України*. 2021. № 1(710). С. 3–23. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.01.003>
3. Veblen T. *The Theory of the Leisure Class: An Economic Study of Institutions*. New York: MacMillan, 1899. 400 p.
4. Commons J.R. *Institutional Economics*. *American Economic Review*. 1936. № 26 (1). P. 237–249.
5. Тарасевич В.М. Інституціональна економічна теорія: методологічні пошуки і гіпотези. *Економічна теорія*. 2004. № 2. С. 45–56.
6. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки. Пер. з англ. Київ : Основи, 2009. 198 с.
7. Oliver E., Williamson. *The Economics Institutions of Capitalism*. Free Press. 1998. 468 p.
8. Geoffrey Martin Hodgson. *Economics and Institutions: A Manifesto for a Modern Institutional Economics*. Polity Press, Philadelphia, 1988. 365 p.
9. Довгань Л.Є., Малик І.П. Корпоративне управління: інституціональні аспекти: монографія. Київ : ІВЦ «Видавництво "Політехніка"», 2006. 340 с.
10. Івашина О.Ф. Інституціоналізація економічного розвитку. Дніпропетровськ : Наука та освіта, 2009. 284 с.
11. Raymond Barre, Frédéric Teulon . *Économie politique*. Tome 2, PUF, 1997. 776 p.
12. John R. Hicks. *Value and Capital*. Hardcover, 1953. 488 p.
13. Alfred Marshall. *Principles of Economics*. Prometheus Books, 1997. 320 p.
14. Тарасевич В. Діяльнісна знаннєво-інформаційна теорія цінності: концептуальна і чуттєво-емоційна теоретичні

моделі. *Економіка України*. 2004. № 2(747). С. 32–46. DOI: <https://doi.org/10.15407/econo myukr.2024.02.032>

15. George Soros. *The Alchemy of Finance*. Wiley, 2015, 391 p.

References:

1. Heyets V. M. (2023) Formuvannya profilju strategichno vazhlyvikh vidiv promислоvoi dijāl'nosti v Ukraїni (pogljad na perspektivu) [Formation of the profile of strategically important industrial activity types in Ukraine (an outlook)]. *Economy of Ukraine*, no. 9, pp. 3–29. DOI: <https://doi.org/10.15407/econo myukr.2023.09.003>
2. Tarasevych V. (2021) Teoretichnij vymir informacijno-cifrovoji ekonomshki: osnovy i sistema pervynnikh informacijnikh fenomeniv [Theoretical dimension of information-digital economy: foundations and system of primary information phenomena]. *Economy of Ukraine*, no. 1(710), pp. 3–23. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.01.003>
3. Veblen T. (1899) *The Theory of the Leisure Class: An Economic Study of Institutions*. New York: MacMillan.
4. Commons J. R. (1936) *Institutional Economics*. *American Economic Review*, no. 26 (1), pp. 237-249.
5. Tarasevych V. (2004) *Institucional'na ekonomichna teoriya: metodologichni poshuki i gipotezi*. *Ekonomichna teoriya* [Institutional economic theory: methodological searches and hypotheses]. *Economic theory*, no. 2, pp. 45–56.
6. North D. (2009) *Institucii, institucijna zmiana ta funkcionuvannya ekonomiki* [Institutes, institutional change and functioning of economy]. Kyiv: Osnivy. [in Ukrainian].
7. Oliver E., Williamson (1998) *The Economics Institutions of Capitalism*. Free Press.
8. Geoffrey Martin, Hodgson (1988) *Economics and Institutions: A Manifesto for a Modern Institutional Economics*. Polity Press, Philadelphia.
9. Dovgan' L. E., Malik I. P. (2006) *Korporativne upravlinnja: institucional'ni aspekty: monografija* [Corporate governance: institutional aspects: monograph]. Kyiv: IVC «Vidavnictvo "Politehnika"». [in Ukrainian]
10. Ivashina O. F. (2009) *Institucionalizacija ekonomichnogo rozvitku* [Institutiolization of economic development]. Dnipropetrovs'k: Nauka ta osvita. [in Ukrainian].
11. Raymond Barre, Frédéric Teulon (1997) *Économie politique*. Tome 2, PUF.
12. Hicks J. R. (1975) *Value and Capital: An Inquiry into some Fundamental Principles of Economic Theory*. Second Edition. London: Oxford University Press.
13. Alfred Marshall (1997) *Principles of Economics*. Prometheus Books.
14. Tarasevych V. (2024) *Dijāl'nisna znannevo-informacijna teoriya cinnosti: konceptual'na i chuttevo-emocijna teoretichni modeli* [Activity knowledge-informational theory of value : conceptual and perceptibly-emotional theoretical models]. *Economy of Ukraine*, no. 2(747), pp. 32–46.
15. George Soros (2015) *The Alchemy of Finance*. Wiley.

Summary. General and specific characteristics of evolution of institutionalization of appropriation of informatively-digital intellectual product were severed. General characteristics of institutionalization of appropriation of informatively-digital intellectual product was found via the localization of economic processes in the set of the special objects, operations and procedures. Causes of disparity of institutionalization of appropriation of informatively-digital intellectual product for innovative development of national economics of Ukraine were found out. The criterion of "elements of context of appropriation" for classification of institutionalization of appropriation of informatively-digital intellectual product was offered. The institutes of belonging and acquisition of informatively-digital intellectual product with an availability for government regulation of scales of reproduction of actors of corresponding appropriation were found out. Institutionalization of informatively-digital intellectual product in part of its acquisition was outlined as a result of formalization of: patterns of novelty and originality of intellectual product (in the cluster of creators), legal norms of legitimation of intellectual product

(in the cluster of producers), procedures of comparison and estimation of legitimate informatively-digital intellectual product (in the cluster of entrepreneurs). Institutionalization of acquisition of informatively-digital intellectual product was outlined as the result of formalization of: patterns of novelty and originality of intellectual product (in the cluster of creators), legal norms of legitimation of intellectual product (in the cluster of producers), procedures of comparison and estimation of legitimate informatively-digital intellectual product (in the cluster of entrepreneurs). Institutionalization of interaction of actors of belonging of informatively-digital intellectual product was opened as the result of formalization of: rules of competitive approach in relation to consumer characteristics of intellectual product (in the cluster of creators), norms of standard of legitimate intellectual product (in the cluster of producers), rules of the systematic financing of modernization of legitimate intellectual product (in the cluster of entrepreneurs). Practical importance of the paper was represented in an availability for government regulation of scales of reproduction of actors of appropriation of informatively-digital intellectual product.

Key words: ownership and appropriation of informatively-digital intellectual product, belonging, acquisition, institutes, government regulation.